

Menetelmäkuvaus 1.8.3

EKG-koodaus

Minnesotakoodi

Muuttujat V2440-V2461

Referenssi: Reunanen A, Aromaa A, Pyörälä K, Punsar S, Maatela J, Knekt P. The Social Insurance Institution's coronary heart disease study. Publications of the Social Insurance Institution AL:21, Helsinki 1983, 125 pp.

Kvantitatiivinen EKG

Muuttujat: V2463-V2494

Referenssi: Ristola P. Suomalaisten EKG ja sydäntautikuoleman vaara. Kansaneläkelaitoksen julkaisu AL: 22, Helsinki 1983, 251 s.

18.3.1969

A u t o k l i n i k a n E K G - k o o d a u s

Lisäyksiä ja muutoksia Minnesota-koodiin ja ohjeita koodilistan käyttämiseksi.

Koodi IV (S-T-J- ja S-T-depressiot)

Autoklinikan S-T-koodauksessa noudatetaan Minnesota-koodista poikkeavia periaatteita.

S-T-segmentin depressiot jaetaan kolmeen eri tyyppiin (kuva):

IV_I S-T-segmentti on horisontaalinen tai alaspäin kulkeva

IV_S S-T-segmentti on nouseva, mutta ei saavuta perustaso (= janaa, joka yhdistää P-Q-segmentin loppupisteen seuraavan P-Q-segmentin loppupisteeseen) ennen muuttumistaan T-aalloksi. S-T-segmentin ja T-aallon muuttumiskohdan määrittäminen, katso kuvaa.

IV_R S-T-segmentti on nouseva ja saavuttaa perustason ennen muuttumistaan T-aalloksi.

Kukin S-T-depression tyyppi jaetaan vaikeusasteisiin S-T-J-(tai S-T-) depression suuruuden mukaan.

1/1-7
1/2-2
3/3
Samassa EKG:ssä voi eri kytkennöissä (kytkentöjä III ja aVR ei oteta huomioon) esiintyä kaikkia kolmea S-T-depression tyyppiä. Kukin EKG:ssä esiintyvä S-T-depression tyyppi koodataan erikseen pahimman esiintyvän vaikeusasteen mukaan.

S-T-depression esiintyessä koodataan myös vastaava kytkentä (k) seuraavalla tavalla:

Alanumero 1. - ao. S-T-depressio koodattu kytkennästä aVL, samantyyppinen depressio puuttuu muista kytkennöistä tai esiintyy niissä lievempänä.

Alanumero 2. - ao. S-T-depressio koodattu kytkennästä aVF, samantyyppinen depressio puuttuu muista kytkennöistä tai esiintyy niissä lievempänä.

Alanumero 3. - ao. S-T-depressio esiintyy muussa (muissa) kytkennässä (tai aVL:ssä ja aVF:ssä).

Edelläselostettua kytkennän koodausta ei suoriteta S-T-depression IV_I 1,2 kohdalla.

Koodi V₃ (T-aalto)

Koodi V₃:n esiintyessä koodataan vastaava kytkentä käyttäen numeroita 1,2,3 kuten S-T-depressioiden kytkentää koodattaessa.

3.3.1969 aVF ja aVL

Koodi VIII (Rytmihäiriöt)

Rytmihäiriöiden koodausta varten on kaksi saraketta.

1. Sarakkeeseen merkitään ekstrasystolet käyttäen seuraavia alanumeroita:

- 1 Useita ($\geq 5/20$) multifokaalisia ventrikulaarisia lisälyöntejä
- 2 Useita ($\geq 5/20$) unifokaalisia ventrikulaarisia lisälyöntejä
- 3 Muutamia (2-4/20) multifokaalisia ventrikulaarisia lisälyöntejä
- 4 Muutamia (2-4/20) unifokaalisia ventrikulaarisia lisälyöntejä
- 5 Satunnaisia ventrikulaarisia lisälyöntejä
- 6 Useita ($\geq 5/20$) supraventrikulaarisia lisälyöntejä
- 7 Muutamia (2-4/20) supraventrikulaarisia lisälyöntejä
- 8 Satunnaisia supraventrikulaarisia lisälyöntejä
- 9 ^m ~~Kombinaatiot 1,2,3 tai 4 ja 6; 1,2,3 tai 4 ja 7.~~
1-5 ja 6-8

Huom!

Ventrikulaarinen lisälyönti: leveä, deformaationunut, normaalista poikkeava QRS-kompleksi. Unifokaalinen: ekstrasystolet keskenään samannäköisiä.

Multifokaalinen: ekstrasystolet keskenään erinäköisiä.

Supraventrikulaarinen lisälyönti: ekstrasystolen QRS-kompleksi ei poikkea muodoltaan normaalista kompleksista.

2. Sarakkeeseen merkitään muut rytmihäiriöt käyttäen seuraavia numeroita:

1. Alla lueteltujen rytmihäiriöiden kombinaatiot
- 2-9 Kuten Minnesota-koodissa

LEPO-ENG:R KODDI

U. in 20-40000000

(Ei koodata, jos samalla johtuiskairid 2.4 tai I.1.

Ki-koodattavissa muutoksissa lepo-ajassa

- 1-1-1 Q/R (amplitudi) > 1/3 ja Q:n kesto > 0.03 sek I,II,V2-V6
1-1-2 Q:n kesto > 0.04 sek I,II,V1-V6
1-1-3 Q:n kesto > 0.04 sek ja R:n korkeus > 3 mm .....AVL
1-1-4 Q:n kesto > 0.05 sek III
ja > 1.0 mm Q-naltoa kytkennässä AVF
1-1-5 Q:n kesto > 0.05 sek .....AVF
1-1-6 QS-konfiguraatio, jos vierulassa prekordiaalisessa kytkennässä oikealla on R-naltoa (> 0.25 mm) V2-V6
1-1-7 QS-konfiguraatio (kaikki)V1-V4,V5 tai V6
1-2-1 Q/R > 1/3 ja Q:n kesto > 0.02 sek, mutta < 0.05 sek I,II,V2-V6
1-2-2 Q:n kesto > 0.03 sek, mutta < 0.04 sek I,II,V2-V6
1-2-3 QS-konfiguraatio II
1-2-4 Q:n kesto > 0.04 sek, mutta < 0.05 sek III
ja > 1.0 mm Q-naltoa kytkennässä AVF
1-2-5 Q:n kesto > 0.04 sek, mutta < 0.05 sek .....AVF
1-2-6 Q:n amplitudi > 5 mm .....III,AVF
1-2-7 QS-konfiguraatio (kaikki)V1-V5
1-2-8 R:n sadattuminen > 2 mm, jos samalla ei koodata
1.2. 1.2 tai 1.3, välttämättä V2-V3,V3-V4, V4-V5,V5-V6
1-3-1 Q/R > 1/5, mutta < 1/3, ja Q:n kesto > 0.02 sek, mutta < 0.03 sek I,II,V2-V6
1-3-2 QS-konfiguraatio, jos ei koodata 1.1 .....(mol.)V1-V2
1-3-3 Q:n kesto > 0.05 sek, mutta < 0.04 sek, ja R:n korkeus > 3 mm .....AVL
Q:n kesto > 0.05 sek, mutta < 0.04 sek III
ja Q-naltoa > 1.0 mm kytkennässä AVF
1-3-4 Q:n kesto > 0.05 sek, mutta < 0.04 sek .....AVF
1-3-5 QS-konfiguraatio .....(mol.)III,AVF

QRS:n akselin diviatio

(Ei koodata, jos ratulu QRS, 2.1, tai jos johtuiskairid, 2.4, I.1,2,4)

- 2-1 QRS:n positiivisten ja negatiivisten aaltojen summa = 0 tai positiivinen kytkennässä I, negatiivinen kytkennässä III, ja = 0 tai negatiivinen kytkennässä II
2-2 Oikea QRS-akseli +120° - -150° .....(kaikki)I,II,III
(QRS:n positiivisten ja negatiivisten aaltojen summa on negatiivinen kytkennässä I, ja = 0 tai positiivisen kytkennässä III, ja summa ei ole > 1/3 III:n suuruisesta)
2-3 Oikea (vapaaehtoinen koodi, ei 2.2) QRS-akseli +70° - +110° .....(kaikki)I,II,III
(QRS:n positiivisten ja negatiivisten hallausten summa = 0 tai negatiivinen kytkennässä I ja positiivinen kytkennässä II ja III)
2-4 Ektroosi akselin diviatio (suunnasta S1,SII,SIII) QRS-akseli -90° - -140° .....(kaikki)I,II,III
(QRS:n positiivisten ja negatiivisten hallausten summa on negatiivinen kussakin kytkennässä I,II,III)
Eksaarsinon akseli
QRS:n akseli suunnillaan 90° frontaalitasosta .....(kaikki)I,II,III
(QRS:n positiivisten ja negatiivisten hallausten summa = 0 kytkennässä I,II,III, tai niiden suunta on epäselvä)

Korkeus R-naltoa

(Ei koodata, jos johtuiskairid 2.4, I.1,2,4)

- 3-1 Vasen R:n korkeus > 26 mm V3,V6
R:n korkeus > 20 mm .....I,II,III,AVF
R:n korkeus > 12 mm .....AVL
3-2 Oikea R:n korkeus > 5.0 mm ja R/S (amplitudi) > 1, kun samalla R/S pienenne jossakin kytkennässä V1-V6 .....V1-V6
(I.1 ei koodata, jos ei samalla)
3-3 Vasen (vapaaehtoinen koodi, ei I.1) R:n korkeus > 15 mm, mutta < 20 mm I
tai > 35 mm .....AVF, V6, V7

S-T-J- ja S-T-a-depressio

(Ei koodata, jos johtuiskairid 2.4, I.1,2,4)

- 4-1 S-T-a-depressio > 1.0 mm ja S-T-segmentin horisontaalinen tai lämpeä (koodataan aina erillisellä T-muutoksella, kood. 1) I,II,III,AVL,AVF,V1-V6
4-2 S-T-J-depressio > 1.5 mm, mutta < 1.0 mm, ja S-T-segmentti horisontaalinen tai lämpeä (koodataan erillisellä T-muutoksella, koodi 1) I,II,III,AVL,AVF,V1-V6
4-3 S-T-J-depressio < 1.5 mm, mutta S-T-segmentti lämpeä ja ulottuu (tai T-naltoa alittaa) > 0.5 mm parissaan alapuolelle (koodataan samalla T-muutoksella, koodi 1) I,II,III,AVL,AVF,V2-V6

T-naltoa

(Ei koodata, jos johtuiskairid 2.4, I.1,2,4)

- 5-1 Negatiivinen T-naltoa, > 5 mm I,II,V2-V6
jos R:n korkeus > 5 mm .....AVL
jos QRS positiivinen positiivisen .....AVF
5-2 T-naltoa negatiivinen tai diffaainen (positiivinen-negatiivinen tai negatiivinen-positiivinen), negatiivinen osa > 1.0 mm, mutta < 5 mm I,II,V2-V6
jos R-naltoa > 5 mm .....AVL
jos QRS positiivinen positiivinen .....AVF
5-3 T-naltoa isoelektrinen, negatiivinen tai diffaainen (negatiivinen-positiivinen), negatiivinen osa < 1.0 mm I,II,V3-V6
(aVF ei koodata kytkennässä AVF)
jos R-naltoa > 5 mm .....AVL
(vapaaehtoinen koodi)
5-4 T-naltoa positiivinen ja T/E < 1/20 .....I,II,AVF,V3-V6

A-V-johtuiskairio

- 6-1 Tardillinen (3°) A-V-blokki (tyyry tai välttämätön) .....kaikki kytkennät
6-2 Osittainen (2°) A-V-blokki (2:1, 3:1 blokki, Wenckebach jne.) .....kaikki kytkennät
6-3 P-R-(P-Q)-aika > 0.22 sek .....I,II,III,AVL,AVF
6-4 Wolff-Parkinson-White syndrooma
P-R-(P-Q)-aika < 0.12 sek ja QRS:n kesto > 0.12 sek ja R:n nousun kesto > 0.06 sek (samassa QRS-kompleksissa) I,II,AVL,V4-V6
6-5 Lyhyt P-R-(P-Q)-aika < 0.12 sek vähintään kahden kytkennän P-R-(P-Q)-aika < 0.12 sek vähintään kolme kytkennän kaikissa lyönnissä, ja samalla ei koodata 2.7 .....I,II,III,AVL,AVF
tai 2.4

Kamionjohtuiskairio

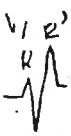
- 7-1 Tardillinen vasemmanpuolinen haarnakko (ei koodata, jos koodi 2.4) .....I,II,III,AVL,AVF
QRS:n kesto > 0.12 sek .....I,II,III,AVL,AVF
ja R:n nousun kesto > 0.06 sek I,II,AVL,V3-V6
7-2 Tardillinen oikeanpuolinen haarnakko (ei koodata, jos koodi 2.4) .....I,II,III,AVL,AVF
QRS:n kesto > 0.12 sek .....I,II,III,AVL,AVF
ja R' > h tai R:n nousun kesto > 0.06 sek V1,V2
7-3 Epätardillinen oikeanpuolinen haarnakko QRS:n kesto < 0.12 sek .....(kaikki)I,II,III,AVL,AVF
ja R' > R V1,V2
(ei koodata, jos samalla 1.2)
7-4 Intraventrikulaarinen blokki (jos ei 2.4, I.1,2) .....I,II,III,AVL,AVF
QRS:n kesto > 0.12 sek .....I,II,III,AVL,AVF
R' joka ei täytä koodin 1.2 tai 1.3 kriteeristöä V1,V2
7-6 Epätardillinen vasemmanpuolinen haarnakko QRS:n kesto > 0.10 sek, mutta < 0.12 sek, ja Q-naltoa puuttuu .....(kaikki)I,AVL,V3 tai V6

Rytihäiriöt

- 8-0 Alla luokiteltujen rytmihäiriöiden kategoria
8-1 Useita atriaalisen, nodulaarisen tai ventrikulaarisen lämpöäseja (10 <= 120/min)
8-2 Ventrikulaarinen takykardia (> 100/min)
8-3 Ektroavaria tai -luputus
8-4 Supraventrikulaarinen takykardia (> 100/min)
8-5 Ventrikulaarinen (idioventrikulaarinen) rytmi (> 100/min)
8-6 A-V-nodalirytmä (> 100/min) (negatiivinen T-naltoa kytkennässä AVF ja P-R-aika > 0.12 sek yhdessä kytkennässä) .....I,II,III,AVL,AVF
8-7 Sinustakykardia (> 100/min)
8-8 Sinusbradykardia (< 50/min)
8-9 Edellä mainitsemattomat rytmihäiriöt

Muuta lepo-ajan muutoksia

- 9-0 Alla luokiteltujen koodien kombinatiot (markeerattavat kullakin erikseen)
9-1 Naltoa QRS:n amplitudi QRS:n kokonaiskorkeus < 5 mm .....(kaikki)I,II,III
tai QRS:n kokonaiskorkeus < 12 mm .....(kaikki)V1-V6
9-2 S-T-segmentin nousu > 1.0 mm I,II,III,AVL,AVF,V3
tai S-T-segmentin nousu > 2.0 mm V1-V6
(ei koodata, jos 1.1, I.1,2,4)
9-3 P-aallon amplitudi > 2.5 mm .....II,III,AVF
9-4-1 QRS:n transmittiokanta sivalla kytkennässä V3 tai V4
9-4-2 QRS:n transmittiokanta sivalla kytkennässä V3 tai V4
9-5 T-aallon korkeus > 12 mm I,II,III,AVL,AVF,V1-V6
9-6 Epätyypiset lyhyet, jotka johtuvat huojuneista perikardiasta, "edulla" tai muusta tavanomaisista häiriöistä.

-II-

Q' Q-naltoa VS

AVR posit

ei 7.7.2.4 6.4

ei 2.1, 2.4

4.3.2. Mittausryhmä, sen koulutus ja työskentelytapa

EKG:ien ja niistä mitattujen yksityiskohtien suuren lukumäärän vuoksi mittaustyön suoritti 9 henkilöä käsittänyt ryhmä. Näistä ainoastaan mittaustyön lisäksi muun ryhmän koulutuksesta huolehtinut henkilö (P.R.) oli lääkäri. Osa mittaajista oli aikaisemmin perehtynyt Minnesota-koodin mukaiseen luokitukseen, ja heidän koulutusjaksonsa pituus käytännön harjoituksineen oli n. 20 tuntia. Muille opetettiin elektrofysiologian alkeita, EKG:n rekisteröintiin liittyviä seikkoja sekä EKG:n aikaintervallien, akselien, amplitudien ja perusviivojen määritelmiä hieman perusteellisemmin. Oppijakso oli kaikkiaan n. 28 tuntia. Koulutuksen päätyttyä tilanne arvioitiin esitestin avulla. Kukin mittaaja mittasi kahdesti 60 EKG:a 20 EKG:n erissä satunnaisessa järjestyksessä. Saatujen kokemusten perusteella mittaussäännöt kirjoitettiin lopulliseen muotoonsa (liite 2), ja eräät mittaajista saivat lisäkoulutusta.

Varsinaisen tutkimusaineiston n. 11 000 EKG:a jaettiin mittaajille siten satunnaistamalla, että kukin heistä sai mitattavakseen 9–11 eri tutkimuspaikkakunnan EKG:eja 100–200 kappaletta kultakin. Mittaustyö suoritettiin täysin yksilöllisesti neuvottelematta muiden mittaajien kanssa. Mittausryhmän lääkärin suoritti kaikki P- ja T-akselien, PTF-V₁:n ja S-T-segmentin määritykset. Keskimääräinen mittaussopeus oli 8–10 EKG:a tunnissa. Kaikkiaan mittaustyö kesti n. 9 kk.

4.3.3. Mitatut EKG-yksityiskohdat

EKG:sta tehdyt mittaukset on esitetty visuaalisesti kuvassa 2. Liitteenä 2 on mittausr ryhmän jäsenten käyttämä yksityiskohtainen mittaussäännöstö. Periaatteena oli EKG-viivottimen avulla mitata mahdollisimman tarkasti useita EKG:n aikaintervalleja ja amplitudeja sekä määrittää silmämääräisesti eräitä akseleita. Mittaustulokset merkittiin erityiseen koodituslomakkeeseen (liite 3).

Sydämen lyöntitiheys laskettiin kytkennän I molemmista päistä mitattujen lukujen keskiarvona. PQ-aika, QRS-leveys ja QT-aika mitattiin 10 ms:n tarkkuudella siitä bipolaarisesta raajakytkenästä, jossa ne visuaalisen tarkastelun perusteella olivat pisimmät. Jälkikäteisesti laskettiin QT-mittausten ja sydämen lyöntitiheyden perusteella Bazett'in (1918) mukaiset korjatut QT-ajat (QT_c), jolloin

$$QT_c = \frac{QT}{\sqrt{R-R}}$$

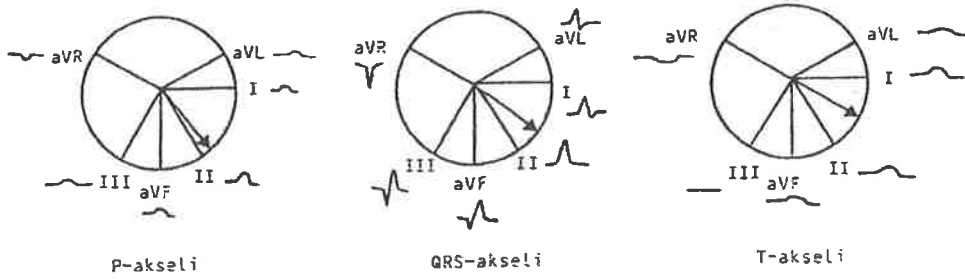
QRS-alkunousu rekisteröitiin 10 ms:n tarkkuudella V₅- ja V₆-kytkennöistä ja pitempi näistä valittiin lopulliseksi tulokseksi. Kaikki amplitudit mitattiin 0,5 mm:n tarkkuudella.

R- ja S-amplitudien mittauksessa käytettiin lähtökohtana PQ-perusviivaa ja T-amplitudien mittauksessa TP-perusviivaa (T-aaltoa seuraava U-aalto pois

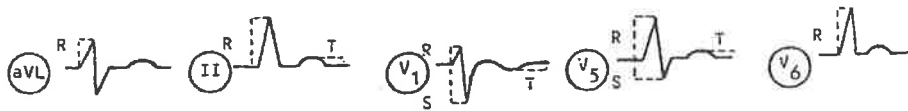
AIKAINTERVALLIT

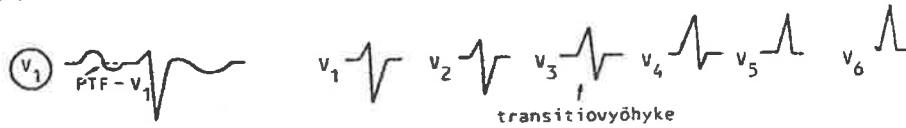
FRONTAALITASON AKSELIT

R-, S-, T-AMPLITUUDIT

MUUT

Kuva 2. Mitatut EKG-yksityiskohdat.

laskettuna). R-aalto määritettiin kytkennästä V_6 , mikäli se oli suurempi kuin $R-V_3$. V_1 - ja V_5 -kytkennöistä mitattiin S-aalto. T-aalto valittiin mittauskohteeksi kytkennöistä II, V_1 ja V_5 .

Ns. »P-terminal force», V_1 (PTF- V_1) määritettiin Morrisin ym. (1964) esittämän periaatteen mukaisesti. Tällöin V_1 -kytkennän P-aallon loppuosan amplitu-

di mitattiin millimetreinä ja kesto sekunteina. PTF-V₁:n lopullinen lukuarvo saatiin kertomalla mainitut mittaustulokset keskenään.

Frontaalitason P-, QRS- ja T-akselin suunnan selvittäminen tapahtui silmämääräisesti raajakytkennoistä heksa-akσιαalisella menetelmällä 10 asteen tarkkuudella. Kaikkia kuutta raajakytkentää tarkastelemalla P- ja T-akselit paikannettiin niiden kahden kytkennän akselien väliin, joissa P- tai T-aallot olivat korkeimmat. QRS-akselia määritettäessä tarkasteltiin kuuden raajakytkennän positiivisten ja negatiivisten heilahdusten pinta-aloja. Lähtökohdaksi valittiin se kytkentä, jossa QRS-kompleksi oli transitionaalisin. QRS-akselin tiedettiin poikkeavan tämän kytkennän akselista n. 90°, ja sen tarkka suunta arvioitiin muiden raajakytkentöjen avulla.

Transitiovyöhyke määritettiin rintakytkentöjen QRS-kompleksien avulla seitsemää luokkaa käyttäen. ST-segmentti kartoitettiin 2-luokkaisena muuttujana siten, että Minnesota-koodin 4.1–3 mukainen löydös merkitsi poikkeavaan luokkaan sijoittamista.

Suoritettujen mittausten perusteella laskettiin myös kaksi sydämen vasemman kammion hypertrofiaa kuvastavaa indeksiä. Sokolowin ja Lyon'in (1949) mukainen indeksi saatiin, kun laskettiin rintakytkennöistä S-V₁ + R-V₅ (tai R-V₆ mikäli se oli suurempi). Romhiltin ja Estesin (1968) pisteluku puolestaan koostui kuudesta osakomponentista. EKG:ssa todettu suuri R- tai S-aalto, poikkeava ST-segmentti tai poikkeava PTF-V₁ merkitsivät kukin 3 pistettä (ja puuttuessaan 0 pistettä), poikkeava vasen QRS-akseli 2 pistettä ja poikkeava QRS-leveys tai QRS-alkunousu kumpikin 1 pistettä. Maksimaalinen pisteluku tässä indeksissä on siis 13 ja jo 5 pisteen katsotaan merkitsevän vasemman kammion hypertrofiaa.

Eräissä tapauksissa yksittäistä EKG-muuttujaa ei voitu mitata (esim. P-akseli ja T-aallot eteisvärinän yhteydessä). Liitetaulukoissa A1 ja A2 on esitetty muuttujakohtaisesti mittaamatta jätetyt lukumäärät.

EKG-muuttujia luokiteltaessa käytettiin eräissä tapauksissa samoja luokittelurajoja kuin Minnesota-koodissa (ST-segmentti, transitiovyöhyke, useimmat muuttujat mittauksen luotettavuutta arvioitaessa). S-V₁ + R-V₅ (V₆):n. Romhiltin ja Estesin pisteluvun ja PTF-V₁:n osalta luokittelu oli yleensä sama kuin alkuperäisissä raporteissa esitetty. Erityisesti kuolleisuutta tarkasteeltaessa monet EKG-muuttujat luokiteltiin kuitenkin tätä tutkimusta varten tehtyä jaottelea käyttäen, sillä tutkimuksen eräänä tarkoituksena oli selvittää pienten EKG-muutosten ennustearvoa.

KVANTITATIIVISEN EKG-TUTKIMUKSEN MITTAUSOHJEET

Mittauksia ei suoriteta, mikäli EKG:ssa on osittainen (II⁰) tai täydellinen (III⁰) eteis-kammiokatkos (6,1 - 2), WPW (6,4) tai vasen tai oikea täydellinen haarakatkos (7,1 - 2). Tällöin koodituslomakkeen toiseksi viimeiseen sarakkeeseen (31, EM) merkitään 1. Jos on ilmeistä, että kytkennät ovat EKG:a rekisteröitäessä vaihtuneet, merkitään lomakkeen viimeiseen sarakkeeseen (32, KV) 1, eikä mittauksia suoriteta.

Sydämen lyöntitiheys (V2463)

mitataan EKG-viivottimen avulla I-kytkennästä. Suoritetaan 1 mittaus kytkennän kummastakin päästä ja valitaan tulokseksi niiden keskiarvo. Jos keskiarvo ei ole kokonaisluku, pyöristetään ,5:een päättyvät luvut aina lähimpään parilliseen lukuun. Tämä pyöristys tehdään tiheyslukujen jakauman epätasaisuuden välttämiseksi. Mikäli EKG:ssa on eteisvärinä tai -lepatus (8,3), suoritetaan mittaus visuaalisen tarkastelun perusteella valituista nopeimmista ja hitaimmista kohdista ja tulokseksi valitaan niiden keskiarvo. Mittaustarkkuus on 1 lyönti/min. (Kortti 902, sarakkeet 12 - 14.)

PQ-aika, QRS-kesto ja QT-aika (V2464 - V2466)

mitataan siitä I-, II- tai III-raajakytkennästä, missä mitattava suure visuaalisen tarkastelun perusteella on pisin. Valitaan yksi tyypillinen kompleksi, josta mittaus suoritetaan. Mittaustarkkuus on 0,01 s. Kooditusesimerkit: PQ-aika 0,16 kooditetaan 16:na (sarakkeet 15 - 16), QRS-kesto 0,08 kooditetaan 08:na (sarakkeet 17 - 18) ja QT-aika 0,32 kooditetaan 32:na (sarakkeet 19 - 20). Mikäli EKG:ssa on eteisvärinä tai -lepatus (8,3), PQ- ja QT-ajat kooditetaan 99:nä.

QRS-alkunousun kestoaika (V2467)

mitataan V_5 - tai V_6 -kytkennöistä QRS-kompleksin alusta sen korkeimpaan huippuun 0,01 s:n tarkkuudella. Valitaan se kytkentä, jossa tämä aika pitempi. Kooditusesimerkki: 0,04 kooditetaan 04:na. (Sarakkeet 21 - 22.)

Keskimääräinen P-akseli (V2468)

arvioidaan silmämääräisesti käyttäen apuna 6-akselista referenssikuviota. Arviointi perustuu siihen, että katsotaan, missä I-, II-, III-, aVR-, aVL- tai aVF-kytkennöistä P-aallot ovat korkeimmat, jolloin akseli paikantuu niiden 2 kytkennän akselin väliin, joissa P-aalto on korkein. Arviointi suoritetaan 10° :n tarkkuudella. Kooditetaan etumerkillisenä 3-numeroisena muuttujana, esim. $+60^{\circ}$ kooditetaan +060:na. P-aallon akselia ei voida määrittää, jos EKG:ssa on eteisvärinä (8,3) tai nodaalirytmi (8,6) - P-I on negatiivinen. Tällöin kooditetaan 9999. (Sarakkeet 23 - 26.)

Keskimääräinen QRS-akseli (V2469)

arvioidaan silmämääräisesti käyttäen apuna 6-akselista referenssikuviota. Arviointi perustuu siihen, että etsitään I-, II-, III-, aVR-, aVL- ja aVF-kytkennöistä kytkentä, jossa QRS on "transitionaalinen". Toisin sanoen sen positiivisen heilahduksen pinta-ala on lähes yhtä suuri kuin negatiivisen heilahduksen pinta-ala. QRS-akseli poikkeaa tämän kytkennän akselista n. 90° , ja sen suunta voidaan päätellä katsomalla, missä kytkennöissä QRS on positiivisin. Jos esim. aVL-kytkennässä on transitionaalinen QRS-kompleksi, jonka negatiivinen pinta-ala on pienempi kuin positiivinen pinta-ala ja II-kytkennässä on positiivisin QRS-kompleksi, sijaitsee QRS-akseli II-kytkennästä I-kytkentään päin, ja sen suunta arvioidaan aVL:n QRS-kompleksin positiivisten ja negatiivisten pinta-alojen suhteista. Jos transitionaalista kompleksia ei löydy mistään kytkennästä, määritetään QRS-akseli katsomalla, missä kahdessa kytkennässä QRS-akseli on positiivisin. Tällöin QRS-akseli paikantuu näiden kytkentöjen akselien väliin. QRS-akseli arvioidaan 10° :n tarkkuudella ja

kooditetaan etumerkillisenä 3-numeroisena muuttujana. Kooditus-esimerkki: -150° kooditetaan -150 :nä. QRS-akselia ei määritetä, jos raajakytkennoissä on "low voltage" (9,1), toisin sanoen QRS-amplitudit ovat pienemmät kuin 5 mm. Samoin ei QRS-akselia voida määrittää niissä tapauksissa, joissa kaikissa I-, II-, III-, aVR-, aVL- ja aVF-kytkennöissä on transitionaalinen QRS, toisin sanoen R- ja S-heilahdukset ovat yhtä suuret. Näissä kahdessa tapauksessa merkitään koodiksi 9 999. (Sarakkeet 27 - 30.)

Keskimääräinen T-akseli (V2470)

arvioidaan silmämääräisesti käyttämällä 6-akselista referenssi-kuviota. Arviointi perustuu siihen, että katsotaan, missä I-, II-, III-, aVR-, aVL- ja aVF-kytkennöistä T-aallot ovat korkeimmat, jolloin T-aallon akseli paikantuu niiden kahden kytkennän väliin, joissa T-aallot ovat korkeimmat. Arviointi suoritetaan 10° :n tarkkuudella. Kooditetaan etumerkillisenä 3-numeroisena muuttujana. Kooditus-esimerkki: $+30^{\circ}$ kooditetaan $+030$:na. (Sarakkeet 31 - 34.)

Transitiovyöhyke (V2471)

määritetään $V_1 - V_6$ -kytkennöistä. Valitaan kohta, jossa R-aallon korkeus on yhtä suuri kuin S-aallon syvyys (käytetään siis amplitudeja). Kooditetaan seuraavasti:

- 0 = Transitio ennen V_1 :tä
- 1 = Transitio V_1 :ssä tai V_1 :n ja V_2 :n välillä
- 2 = Transitio V_2 :ssa tai V_2 :n ja V_3 :n välillä
- 3 = Transitio V_3 :ssa tai V_3 :n ja V_4 :n välillä
- 4 = Transitio V_4 :ssa tai V_4 :n ja V_5 :n välillä
- 5 = Transitio V_5 :ssa tai V_5 :n ja V_6 :n välillä
- 6 = Transitio V_6 :ssa tai V_6 :sta vasemmalle

R-, S- ja T-amplitudit

R-aallon korkeus mitataan PQ-segmentin perusviivan yläreunasta R-aallon huippuun, S-aallon korkeus PQ-segmentin perusviivan alareunasta S-aallon syvimpään kohtaan. Mikäli T-aalto on posi-

tiivinen, sen korkeus mitataan T-aallon ja P-aallon välisen peruslinjan (T-aaltoa seuraava U-aalto pois laskettuna) yläreunasta T-aallon huippuun. Mikäli T-aalto on kokonaan negatiivinen sen syvyys mitataan em. peruslinjan alareunasta T-aallon syvimmän kohdan alareunan. Mikäli T-aalto on bifaasinen (positiivinen-negatiivinen tai negatiivinen-positiivinen), mitataan kumpikin osa erikseen em. peruslinjaa käyttäen ja saatujen lukemien summa valitaan lopulliseksi tulokseksi.

Mittaukset suoritetaan 0,5 mm:n tarkkuudella ja kooditetaan 3-numeroisina muuttujina. T-aaltomittaukset varustetaan etumerkillä. Kooditus esimerkkejä: RaVL = 12,5 mm kooditetaan 125:nä. TV₅ = + 5,5 mm kooditetaan +055:nä. TV₅ = - 2,5 mm kooditetaan -025:nä. Mikäli EKG:ssa on eteisvärinä tai -lepatus (8,3), T-aalto kooditetaan 9 999:nä.

Mikäli R-aallon, S-aallon tai T-aallon korkeus vaihtelee esim. hengityksen vaikutuksesta, mitataan matalin ja korkein aalto ja tulokseksi otetaan näiden 2 mittauksen keskiarvo. Suoritetaan seuraavat mittaukset:

RaVL (sarakeet 36 - 38) (V2472)

R-II (sarakeet 39 - 41) (V2473)

T-II (sarakeet 42 - 45) (V2474)

RV₁ (sarakeet 46 - 48) (V2475)

SV₁ (sarakeet 49 - 51) (V2476)

TV₁ (sarakeet 52 - 55) (V2477)

(V₃:n amplitudeja ei mitata, sarakeet 56 - 65 = blanko)

RV₅ (sarakeet 66 - 68) (V2480)

SV₅ (sarakeet 69 - 71) (V2481)

TV₅ (sarakeet 72 - 75) (V2482)

RV₆ (kortti 903, sarake 12 - 14) mikäli se on korkeampi kuin

RV₅ (V2483)

(V₆:n S- ja T-amplitudeja ei mitata, sarakeet 5 - 20 varataan Romhilt-Estesin osakriteereille, sarake 21 = blanko).

- Sokolow-Lyonin indeksi (SV₁ + RV₅ tai RV₆) (V2491)

Lasketaan yhteen SV₁ ja RV₅ tai RV₆; viimeksi mainituista valitaan kytkentä, jossa R-aalto on korkein. (Sarakeet 22 - 24.)

Romhiltin ja Estesin pisteluku (V2490)

Sarakkeisiin 15 - 20 merkitään kustakin osakriteeristä joko ao. pisteluku, jos muutokset täyttävät ehdon tai 0, jos ehdot jäävät täyttämättä. Varsinainen yhteenlaskettu Romhiltin ja Estesin pisteluku saadaan (koneellisesti) laskemalla osakriteerien pisteluvut yhteen. (Sarakkeet 25 - 26.)

1. Amplitudikriteerit yksi tai useampi seuraavista = 3 pistettä.

a) Suurin R- tai S-aalto raajakytkennöissä ≥ 20 mm

b) S-aalto V_1 :ssä tai V_2 :ssa ≥ 30 mm

c) R-aalto V_5 :ssä tai V_6 :ssa ≥ 30 mm

(Sarake 15) (V2484)

2. ST-segmenttikriteerit ST-segmentin lasku (Minnesota-koodi

4.3.1 - 3), joka on vastakkainen QRS-akselin pääasialliselle

suunnalle. I-kytkennöissä, mikäli QRS-akseli $+300 - -30^\circ$,

aVL-kytkennässä, mikäli QRS-akseli $+0^\circ - -60^\circ$, II-kytkennässä,

mikäli QRS-akseli $+30^\circ - +90^\circ$, V_4 -, V_5 - tai V_6 -kytkennässä,

mikäli QRS-kompleksi pääasiassa positiivisena. Em. ST-muutos

= 3 pistettä. (Sarake 16) (V2485)

3. Vasemman eteisen kriteeri Morrisin indeksi $\leq -0,04 = 3$

pistettä. (Sarake 17) (V2486)

4. Akselikriteeri akseli vasemmalla -30 tai enemmän = 2 pistettä.

(Sarake 18) (V2487)

5. Kestokriteerit QRS:n kesto $\geq 0,09$ sekuntia = piste. (Sarake

19) (V2488)

QRS-alkunousun kesto V_5 :ssä tai V_6 :ssa $\geq 0,05$ sekuntia = 1

piste. (Sarake 20) (V2489)

Maksimi on 13 pistettä. 5 pistettä tai enemmän katsotaan merkitsevän vasemman kammion hypertrofiaa. 4 pistettä katsotaan merkitsevän mahdollista vasemman kammion hypertrofiaa.

Morrisin indeksi (V2492)

mitataan kytkennästä V_1 P-aallon jälkimmäisen osan, P^1 :n, kesto

sekunteina sekä korkeus tai syvyys millimetreinä. Luvut kerro-

taan keskenään ja indeksi varustetaan etumerkillä riippuen sii-

tä, onko P^1 positiivinen vai negatiivinen. Kooditus esimerkki:

$-0,04 = -040$, $+0,015 = +015$. (Positiivinen P^1 mitataan perus-

viivan alareunasta P^1 :n korkeimman kohdan alareunaan. Negatiiv-

inen P^1 mitataan peruslinjan yläreunasta P^1 :n syvimman kohdan

yläreunaan). (Sarakkeet 27 - 30.)